

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Možnosti využití českých technických norem při identifikaci chemických rizik na pracovištích

Česká technická norma je dokument schválený pověřenou právnickou osobou pro opakované nebo stálé použití vytvořený podle § 4 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění. Má písmenné označení ČSN a její vydání bylo oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ). Česká technická norma poskytuje pro obecná a opakovaná používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činností nebo jejich výsledků, zaměřená na dosažení optimálního stupně uspořádání ve vymezených souvislostech. Česká technická norma není obecně závazná.

Závaznost norem (ČSN)

Obecnou závazností se rozumí povinnost dodržovat ČSN obecně, bez jakéhokoliv omezení, tj. všemi právníky nebo fyzickými osobami. Tuto vlastnost současné ČSN nemají. Povinnost postupovat při určité činnosti v souladu s českými technickými normami však může vzniknout, a to různými způsoby, především pak na základě ustanovení právního předpisu, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem, je nutno dodržovat české technické normy. (Nejčastěji tomu tak je v případě vládních nařízení, vydaných k provedení zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění.)

Více informací je na internetových stránkách Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (Gorazdova 24, 128 01 Praha 2) - [ZDE](#)

Databáze ČSN v SZÚ

Oddělení chemické bezpečnosti na Centru odborných činností (COČ) sleduje bezmála 30 let české technické normy (ČSN) a pořizuje *recenze/anotace* těch, které mají vztah k problematice ochrany zdraví. Takto vytvořená databáze měla například k 15. únoru 2008 - 19772 záznamů; mezi nimiž jsou i ČSN, které v posledních cca deseti letech byly zrušeny/nahrazeny. K 15. únoru 2008 to bylo 5670 záznamů dnes neplatných ČSN.

Recenze/anotace ČSN

Oba tyto pojmy nevyjadřují přesně charakter informací o ČSN, které podáváme. Naše recenze neobsahují *kritiku* obsahu normy, ale - pokud možno výstižnou - *informaci* o problematice, jíž se norma zabývá, především ve vztahu k ochraně zdraví. V plném rozsahu nemůžeme tedy použít oficiálních definic obsažených v ČSN ISO 214 (01 0148) - "Dokumentace. Abstrakty pro publikace a dokumentaci", která byla vydána v únoru 2001. Tato norma rozumí recenzí "informativní abstrakt", ale předpokládá se, že k ní autor připojí "hodnocení a výklad". Anotací pak rozumí "stručný komentář", nebo "výklad" dokumentu, nebo jeho obsahu, popř. jen "velmi stručný popis". Z tohoto pohledu jsou tedy naše informace o nových technických normách v podstatě spíše recenzemi, nebo něčím "mezi recenzí a anotací".

Vznik recenzí/anotací ČSN

Všechny normy, které recenzujeme/anotujeme, docházejí do SZÚ na základě stálé objednávky těch tříd ČSN nebo jejich částí, kde se mohou nás zajímající normy vyskytovat. Z toho také vyplývá, že k prováděným recenzím jsou v archivu COČ-SZÚ i originály těchto norem. (Výjimku tvoří ČSN tříd 56, 57 a 58, tedy normy pro potraviny, které archivuje Ing. Winklerová.) Bohužel nemůžeme recenzovat ty české technické

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

normy, které byly vyhlášeny k přímému používání v jejich anglickém znění, protože nejsou běžně distribuovány. Nicméně lze si je objednat. Většinou - zejména pokud jde o problematiku, která se týká většího okruhu uživatelů - jsou dříve nebo později vydány i jejich překlady. (Zpoždění bývá 6 - 12 měsíců, výjimečně kratší dobu, ale někdy mnohem déle, i několik let.) Záměr vydat překlad zpravidla bývá, u norem vyhlášených k přímému používání jejich anglického znění, předem uveřejněn ve Věstníku ÚNMZ. Nově vydávané ČSN i jejich změny, bez ohledu na to, zda jde o překlad nebo vyhlášení jejich anglického textu k přímému používání, jsou zveřejňovány ve Věstníku ÚNMZ. Normy jsou též k dispozici v oddělení dokumentačních služeb Českého normalizačního institutu (ČNI).

Obsah recenzí/anotací ČSN a kde je najdete

Každá recenze obsahuje označení (číslo), třídící znak a plný název normy, dále vztah této ČSN k mezinárodní či evropské normě a pokud možno výstižnou recenzi obsahu s názvy všech kapitol normy a počet příloh. U ČSN vydávaných po částech doplňujeme, pokud je to možné, i úplný seznam vydaných nebo zamýšlených částí. Jestliže jde o harmonizovanou normu, zmiňujeme se o evropské Směrnici i o českém právním předpisu, k níž je norma harmonizována. Dále uvádíme datum schválení normy a údaj o tom, zda nahrazuje jinou normu, resp. zda pro tutéž problematiku souběžně dočasně platí jiná norma nebo jiné normy. Na konci recenze je připojena informace, zda norma byla uveřejněna v Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica (AHM). AHM jsou na internetových stránkách SZÚ [AHM](#) a to v kapitole časopisy - AHM, kde jsou od r. 2001 vyvěšena plná znění tohoto interního časopisu. Tam - anebo v brožurkách dodávaných Zdravotním ústavům i Krajským hygienickým stanicím - si mohou zájemci vyhledat i normy související, řešící podobnou problematiku, zkrátka všechny v SZÚ recenzované/anotované normy. Brožurky AHM, které obsahují recenze ČSN, vycházejí dvakrát ročně a jsou v nich soustředěny normy, vydané vždy za předchozí pololetí. Kromě toho jsou zkrácené recenze/anotace vybraných ČSN uveřejňovány v pravidelné rubrice "Nové technické normy, významné z hlediska ochrany zdraví" v časopise Bezpečnost a hygiena práce. V poslední době nabyly na aktuálnosti zejména problémy chemické bezpečnosti při práci se "směsnými chemickými přípravky". Při řešení konkrétních problémů lze řadu cenných informací čerpat zejména ze souborů ČSN, zařazených do tříd 65 až 68. Mají společný název: "Výrobky chemického průmyslu" a v SZÚ jsou systematicky sledovány. Třída 65 obsahovala k 1. lednu 2007 celkem 400 předmětových a zkušebních norem, z nichž mnohé se zabývají i problematikou profesionální manipulace, včetně laboratorního testování zejména u motorových paliv, maziv a topných olejů, asfaltů a dehtů. Třída 66 obsahovala k témuž datu celkem 321 předmětových a zkušebních norem. Lze v ní nalézt normy na zvláčňovadla (softeners), lepidla (adhesives), hydraulické kapaliny (hydraulic fluids) nebo mrazuvzdorné kapaliny (anti-freezing fluids). Třída 67 obsahovala k témuž datu celkem 210 předmětových a zkušebních norem pro různé nátěrové hmoty a barvy (paints) laky (lacquers) a politury (varnishes). Třída 68 obsahovala k témuž datu nejmenší počet, celkem 98 předmětových a zkušebních norem, zahrnuje mimo jiné závažnou skupinu změkčovadel (softeners), mýdel (soaps) a povrchově aktivních látek (detergents).

Správce databáze SZÚ recenzí/anotací ČSN

Normy recenzuje, databázi vytváří a spravuje OCHB SZÚ.

Zpracoval: MUDr. Alexandr Fuchs, CSc, Ing. Michael Waldman, CSc. (březen 2008, poslední aktualizace únor 2013)